

Utbildningsplan för språkintröduktion

Målbild

Från och med läsårsstarten 2016 implementeras en ny organisation för språkintröduktion i Linköping. Några av avsikterna med denna är att:

- Tydliggöra för eleverna hur vägen genom språkintröduktion och utbildningssystemet ser ut
- Tydliggöra elevernas progression så att de kan uppleva framgång
- Ge eleverna möjlighet att påverka sin utbildning utifrån intresse och framtida mål
- Ge nyanlända elever möjlighet till integration med svensktalande elever, i ökande grad genom utbildningen
- Ge elever på olika skolor en likvärdig utbildning
- Öka andelen elever som fullföljer utbildning som ger gymnasieexamen, i gymnasieskola, vuxenutbildning eller folkhögskola
- Skapa ett flexibelt system som kan hantera förändringar i elevantal

Översikt

Språkintröduktion i Linköping har ett huvudspår som är uppdelat i tre nivåer; start, mellan och fortsättning. Linköpings kommuns skolchef beslutar om kraven för de respektive nivåerna och det är elevens kunskaper i svenska som avgör vilken nivå eleven placeras på. När eleven har uppnått kraven för respektive nivå går eleven vidare till nästa nivå. Detta sker normalt vid läsårets slut, men om en elev når kraven för nästa nivå, ges möjlighet till byte av nivå även vid terminsskifte efter beslut av mottagningsgruppen. Undervisning ska dock fortsätta i samtliga ämnen som eleven läser tills bytet sker. Vid sidan om huvudspåret finns ett alfabetiseringspår för elever som, när de börjar på språkintröduktion, helt saknar läs- och skrivförmåga. Elever som saknar kunskaper i att använda det latinska alfabetet kan läsa i latiniseringsgrupp innan de går in i ordinarie verksamhet.

I startnivån läser alla elever samma ämnen. På mellannivån finns ett antal ämnen som är gemensamma för alla elever men individuella skillnader kan förekomma. På fortsättningsnivå är det också reglerat hur många ämnen skolan som minst måste kunna erbjuda, detta för att eleven ska kunna bli behörig till nationellt program. Varje elev ska ha en individuell studieplan där det framgår vilka ämnen som eleven ska läsa och i vilken omfattning. Antalet ämnen som en enskild elev på mellan- eller fortsättningsnivån läser kan därmed övergå det

antal som utgör det minsta antal ämnen som skolan ska erbjuda. Eleverna kan inte läsa SFI inom ramen för språkintröduktion.

De huvudsakliga skillnaderna mellan de tre nivåerna utgörs av olika kunskapsnivåer i svenska samt olika profiler för att möta elevernas intressen och förutsättningar. Nivåerna som sådana tar därmed inte i första hand hänsyn till aspekter som tidigare skolbakgrund, studieförmåga eller förväntad progression. Dessa faktorer kan istället påverka antalet ämnen i elevens individuella studieplan samt antalet timmar som eleven erbjuds studiehandledning i de ämnen som eleven läser. En elev med t.ex. kort skolbakgrund, uppskattad låg studieförmåga eller låg förväntad progression skulle således kunna läsa färre ämnen men med mer studiehandledning (dock med de obligatoriska ämnena som miniminivå). Dessa faktorer tas också hänsyn till vid gruppering inom ramen för de olika nivåerna för att skapa så homogena grupper som möjligt.

De tre nivåerna ska främst ses som olika progressionsnivåer för eleven och det är viktigt att eleverna upplever en skillnad vid byte av nivå. Skälen till detta är framförallt att synliggöra elevens progression samt att öka motivationen för fortsatta studier. En elev med kunskaper i svenska kan gå direkt in i mellan- eller fortsättningsnivå.

På alla tre nivåerna ska eleverna ges möjlighet till integration med svensktalande elever. På mellan- och fortsättningsnivå finns vissa integrerande åtgärder beskrivna.

Samtliga tre nivåer på språkintröduktion bedrivs, liksom övriga intröduktionsprogram, som heltidsstudier motsvarande studier på yrkesprogram (810 lärarledda timmar/läsår).

Startnivå

En nyanländ elev som kommer direkt till språkintröduktion befinner sig i normalfallet på startnivån i minst en termin och vanligtvis cirka två terminer. Intag till startnivån sker dock kontinuerligt under terminerna för att eleven så snart som möjligt ska få påbörja sin utbildning. I startnivån genomförs ett inskrivningssamtal samt en pedagogisk kartläggning parallellt med undervisning. Där erbjuds också en hälsoundersökning.

En nyanländ elev som har genomgått en motsvarighet till startnivån, t.ex. gått en tid i svensk grundskola eller på språkintröduktion i annan kommun, kan placeras direkt på mellan- eller fortsättningsnivå. Detta förutsätter att kartläggning och hälsoundersökning är genomförd samt att behörighetskraven för att påbörja nästa nivå är uppfyllda.

Kartläggning

För kartläggning av elevens kunskaper har Skolverket (2016) tagit fram ett kartläggningsmaterial, uppdelat i tre steg, som ska användas om inga särskilda skäl finns att använda annat material. Ett exempel på undantag kan vara om eleven genomgått delar av kartläggning med hjälp av annat material i en annan kommun eller i annan verksamhet.

När eleven börjar i startnivån genomförs först ett inskrivningssamtal med fokus på språkkunskaper, tidigare utbildning och andra skol- och yrkeserfarenheter. Samtalet utgör steg 1 i kartläggningen och genomförs företrädesvis med tolk.

Parallellt med att undervisningen startar görs sedan en pedagogisk kartläggning med fokus på i första hand litteracitet och numeracitet, denna utgör steg 2 i kartläggningen. Denna del ska ske på elevens starkaste skolspråk, varför tolk eller studiehandedare på modersmål ska användas. Elevens litteracitet bedöms lämpligen av lärare med behörighet i svenska som andra språk och elevens numeracitet av lärare med kunskaper i matematik. Kartläggningens andra steg ska genomföras under elevens första termin i startnivån.

Om tid finns ska kartläggning även påbörjas i andra ämnen. När Skolverkets material till steg 3 är färdigt ska detta användas. I första hand prioriteras kartläggning av kunskaper i engelska och naturorienterande ämnen.

Resultaten från kartläggningen ska dokumenteras i Skolverkets framtagna underlag och ska följa med eleven genom den fortsatta utbildningen. Om en elev uppnått betyg i ett eller flera ämnen ska också tydligt framgå i elevens dokumentation.

Undervisning

På startnivån undervisas eleven huvudsakligen i svenska som andraspråk. Undervisning ska också påbörjas i matematik, engelska, idrott och hälsa samt i grundläggande samhällsorientering, kallat SO-bas 1. Baskursen i samhällsorientering ska utgå från centralt innehåll för samhällskunskap, geografi, historia samt religionskunskap och ska ge en första introduktion till det svenska samhället. Eleven ges också möjlighet att läsa modersmål och modernt språk som eleven har kunskaper i samt erbjuds simundervisning om eleven inte är simkunnig. Utbildning i grundläggande IT-användning ska påbörjas inom ramen för övrig undervisning. Den garanterade undervisningstiden för varje ämne framgår av timplanen för startnivån (se bilaga). All undervisning dokumenteras i elevens individuella studieplan.

Latinisering och alfabetisering

Vid kartläggningens första steg kan det framkomma att eleven har behov av latinisering eller alfabetisering enligt definitioner nedan.

En elev som kan läsa och skriva på sitt modersmål och/eller annat språk eller skolspråk men som inte läser och skriver det latinska alfabetet, behöver börja i en särskild latiniseringsgrupp. När eleven bedöms vara latiniserad går eleven tillbaka in i ordinarie undervisning på startnivån.

En elev som varken kan läsa eller skriva på något språk behöver börja i en särskild alfabetiseringsgrupp. När eleven bedöms vara alfabetiserad går eleven in på startnivån men med individuell anpassning. Anpassning kan också behöva göras i andra ämnen som eleven läser. Alla individuella anpassningar ska dokumenteras i den individuella studieplanen.

Hälsoundersökning

Under elevens första termin i startnivån ska en hälsoundersökning genomföras, en vaccinationsplan upprättas vid behov och vaccination i så fall påbörjas. Även om eleven går vidare till annan nivå innan vaccinationsplanen är fullföljd ansvarar skolan som bedriver startnivån för att genomföra hela vaccinationen så länge eleven befinner sig på språkintrödn. Hälsojournalen ska följa med eleven vid nivåbyte¹.

Mellannivå

För att påbörja mellannivån krävs att kunskaperna i svenska motsvarar den nivå som har beslutats av Linköpings kommuns skolchef. En elev med kunskaper i svenska kan gå direkt in i mellannivån utan att först ha läst i startnivån. Tiden på mellannivån är normalt ett läsår men minst en termin, och intag sker i samband med läsårs- eller om så bedöms terminsskifte. Inflyttande elever kan dock antas kontinuerligt.

Undervisning

På mellannivån undervisas eleven som minst i svenska som andraspråk, matematik, engelska, idrott och hälsa, fortsatt samhällsorientering, kallat SO-bas 2, samt grundläggande naturorientering, kallat NO-bas. Därutöver erbjuds skolans val och utbildning i grundläggande IT-användning. Eleven ges också möjlighet att läsa modersmål och modernt språk som eleven har kunskaper i samt erbjuds simundervisning om eleven inte är simkunnig. Den garanterade undervisningstiden för varje ämne framgår av timplanen för mellannivån (se bilaga). Eleven ska kunna fortsätta med de övriga ämnen som eleven läst sedan tidigare och timplanen ska, i dialog med eleven, kompletteras med ämnen utifrån vad kartläggningen visar är lämpligt. All undervisning dokumenteras i elevens individuella studieplan. Om steg 3 av kartläggningen inte är färdig i startnivån ska den fortsätta under första terminen på mellannivån.

¹ Gäller för tillfället ej vid övergång till friskolor.

Baskurserna i samhällsorientering respektive naturorientering ska ses som en grund inför vidare studier i de specifika ämnena. Baskursen i samhällsorientering omfattar samhällskunskap, geografi, historia och religionskunskap och baskursen i naturorientering biologi, kemi och fysik.

Skolans val består av ämnen utöver de som ingår i timplanen som respektive skola kan erbjuda utifrån sina förutsättningar. Individuella insatser kan ersätta ämnesstudier om eleven har behov av det.

Nivåspecifikt integrationsarbete

Inför att eleven börjar på mellannivån får eleven lämna önskemål om vilka profiler på fortsättningsnivå som eleven är intresserad av att senare läsa, detta dels som underlag för gruppering, dels för att börja färga in utbildningen åt det håll som eleven är intresserad. Om det finns skolor med samma profil ska eleven också kunna uttrycka önskemål om skolplacering. Eleven är dock inte garanterad en plats på önskad skola. Är önskemålen fler än antalet platser på en skola beslutar Mottagningsgruppen för språkintröduktion om vilka som ska placeras på skolan. Beroende på önskemål om senare profil ska eleven ges möjlighet att besöka nationella program på respektive skola för att underlätta senare val och för att ge eleven en insikt i vad det innebär att studera på sådana program. Besöken ska fokusera på de specifika program som ligger inom ramen för önskad profil. Detta ger också eleverna möjlighet till språkträning i olika kontexter.

Fortsättningsnivå

För att påbörja fortsättningsnivå krävs att kunskaperna i svenska motsvarar den nivå som har beslutats av Linköpings kommuns skolchef. En elev med kunskaper i svenska kan gå direkt in i fortsättningsnivån utan att först ha läst i start- och/eller mellannivån. Tiden på fortsättningsnivån är normalt ett läsår men minst en termin, och intag sker i samband med läsårs- eller om så bedöms terminsskifte. Inflyttande elever kan dock antas kontinuerligt.

Undervisning

Undervisningen på fortsättningsnivån ska bygga på elevens tidigare individuella studieplan och ska, i dialog med eleven, kompletteras med ämnen utifrån vad kartläggningen visar är lämpligt. Om eleven inte tidigare gjort ett profilval ska detta göras inför att eleven börjar på fortsättningsnivån för att rikta in sig utifrån intresse och plan för fortsatt utbildning. Profilerna förbereder för nationella program eller annan utbildning och utgår från en uppdelning mellan yrkesprogram och högskoleförberedande program.

Följande profiler riktar sig mot yrkesprogram:

- Människor och hälsa
- Produktion och underhåll

- Service och handel

På samtliga profiler mot yrkesprogram är målsättningen att eleven ska nå godkänt årskurs 9-betyg i svenska som andraspråk, matematik, engelska samt minst fem andra ämnen för att bli behörig.

Följande profiler riktar sig mot högskoleförberedande program:

- Estet
- Samhällsvetenskap, ekonomi och språk
- Naturvetenskap och teknik

På samtliga profiler mot högskoleförberedande program är målsättningen att eleven ska nå godkänt årskurs 9-betyg i svenska som andraspråk, matematik, engelska samt minst nio andra ämnen för att bli behörig. På profilen ”Samhällsvetenskap, ekonomi och språk” utgörs fyra av dessa ämnen av geografi, historia, samhällskunskap och religionskunskap för att eleven ska nå behörighet. På profilen ”Naturvetenskap och teknik” är motsvarande ämnen biologi, fysik och kemi. För att påbörja denna profil krävs att eleven har kunskaper i matematik som motsvarar minst årskurs 7. Den undervisande läraren väger också in hur lång tid eleven behövt för att nå målet i sin bedömning, vilken lämnas till mottagningsgruppen för introduktionsprogram för beslut.

För varje profil finns en beskrivning där det bland annat framgår vilka nationella program som profilen riktar sig mot, se bilaga. Samtliga nationella program är representerade inom ramen för de sex profilerna.

Nivåspecifikt integrationsarbete

Varje skola som bedriver fortsättningsnivå ansvarar för att skapa en infärgning på de profiler som skolan erbjuder, utifrån de nationella program som respektive profil avser förbereda inför. Infärgningen kan variera mellan olika skolor.

En elev som uppnått ett årskurs 9-betyg i ett ämne ska också ha möjlighet att påbörja gymnasiekurs i samma ämne.

Flexibilitet i organisationen

Det är önskvärt att varje skola som erbjuder språkintröduktion kan bedriva två grupper. Dimensionering av antal platser på språkintröduktion på respektive skola görs av Linköpings kommuns skolchef i samarbete med enhetschef (kommunal skola) eller motsvarande (fristående skola) i samband med att preliminärt platsantal på övriga program fastställs.

Varje skola ska också ha beredskap att genomföra språkintröduktion på två olika nivåer. Vilka nivåer som skolan för tillfället bedriver styrs bland annat av

hur många elever som befinner sig på varje nivå och beslutas av Linköpings kommuns skolchef på underlag från mottagningsgruppen för introduktionsprogram. En målsättning ska dock vara att behålla så mycket stabilitet i grupperna som möjligt och att minimera antalet skolbyten för eleverna. Det är alltså önskvärt att en elev får läsa såväl mellan- som fortsättningsnivå på samma skola, förutsatt att det möter elevens intresse och behov.

Anders Ljungstedts gymnasium är den enda skola som gör intag till startnivå medan övriga skolor bedriver mellan- och/eller fortsättningsnivå. I händelse av omfattande ökning av antalet elever på startnivå ska dock övriga skolor ha en beredskap för att bedriva undervisning även på denna nivå.

Rutiner vid placering och nivåbyte

Underlag från grundskola till Mottagningsgruppen

För att Mottagningsgruppen ska kunna fatta beslut för elevens nivåplacering behövs följande underlag:

Nivåbedömning och profilval, LK 2749

Bedömningsmatris för SVA

Mottagningsgruppen sammanställer placeringslistor och skickar dem till avlämnade grundskola efter den slutgiltiga antagningen.

Överlämning från grundskola till gymnasieskola

All dokumentation sammanställs på grundskolorna. Kommunala skolor diarieför dokumentationen i W3D3. Fristående skolor använder sig av egna digitala system t.ex. SchoolSoft. När elever byter mellan en kommunal grundskola och en kommunal gymnasieskola sker överlämningen digitalt via W3D3. När elever byter från en friskola till en kommunal skola hanteras överlämningen manuellt. Friskolan lämnar allt material till Mottagningsgruppen som lämnar det vidare till gymnasieskolan vid terminsstart.

Dokument som ska överlämnas från grundskola till gymnasieskola

Kartläggning och/eller

Nivåbedömning och profilval, LK 2749

Bedömningsmatriser för SVA, MA, EN samt övriga ämnen enligt elevens studieplan.

Elevunderlag inför placering på Språkintröduktion, LK 2733. Denna blankett fylls i av Mottagningsgruppen som lämnar en kopia till gymnasieskolan.

Överlämning mellan nivåer inom språkintröduktion

En elev kan gå vidare till nästa nivå vid terminsskifte när eleven har nått de kunskapskrav som gäller för respektive nivå. Det är lärarens bedömning som ligger till grund för beslut om nivåbyte. En bedömningskonferens genomförs på skolorna tillsammans med Mottagningsgruppen för att diskutera de elever som har nått kraven för en viss nivå. Skolorna ansvarar för att kontakta Mottagningsgruppen för bokning av tid för konferens. Följande underlag lämnas vid bedömningskonferensen:

Nivåbedömning och profilval, LK 2749

Bedömningsmatris för SVA

Mottagningsgruppen fattar därefter beslut om nivå och sammanställer placeringslistor och skickar dem till avlämnade och mottagande gymnasieskola efter den slutgiltiga antagningen. När elever byter mellan en kommunal grundskola och en kommunal gymnasieskola sker överlämningen digitalt via W3D3. När elever byter till eller från en friskola hanteras överlämningen manuellt mellan skolorna. Underlagen är levande dokument som ska följa elevens studietid inom språkintröduktion. Inga omprövningar genomförs för elever inom språkintröduktion då nivåbyten värderas som en omprövning. Eleven har rätt att avsluta påbörjad utbildning inom språkintröduktion, men efter sin 20-årsdag vägleds eleven mot studier inom vuxenutbildningen.

Dokument som ska överlämnas mellan nivåer

Kartläggning

Elevunderlag, LK 2733

Nivåbedömning och profilval, LK 2749

Bedömningsmatriser för SVA, MA, EN samt övriga ämnen enligt elevens studieplan.

All dokumentation sparas i original på avlämnande skola.

Studiehandledning och modersmålsundervisning

Skolverket betonar i sina allmänna råd vad gäller utbildning för nyanlända elever att studiehandledning på modersmål är språk- och kunskapsutvecklande för många elever. Studiehandledning på modersmål kan bedrivas som extra anpassning inom ramen för ordinarie undervisning alternativt som särskilt stöd. I det senare fallet ska det dokumenteras i åtgärdsprogram. Skolan bör därför organisera studiehandledningen så att den på bästa sätt möter varje elevs individuella behov.

En elev med annat modersmål än svenska ska som regel erbjudas modersmålsundervisning men det är frivilligt för eleven att läsa ämnet.

Studie- och yrkesvägledning

Studie- och yrkesvägledningen ska vara kontinuerlig och integrerad i utbildningen. Redan i startnivån behöver eleverna introduceras till det svenska utbildningssystemet och få kunskaper om svensk arbetsmarknad.

Det är viktigt att tidigt lägga upp en individuell studieplan för varje elev som utgår från elevens intresse, behov och förutsättningar. Rektor ansvarar för att en individuell studieplan upprättas direkt när eleven börjar på språkintröduktion.

Studie- och yrkesvägledaren har en viktig vägledande roll när eleverna ska lämna önskemål om skola och program vid byte till mellan eller fortsättningsnivån. Eleverna behöver informeras om vilka alternativ som finns att välja mellan samt hur placeringsprocessen går till. Mottagningsgruppen för introduktionsprogram ansvarar för att informera elever som kommer från grundskolan samt andra kommuner om vilka studievägar och valmöjligheter som finns inom ramen för språkintröduktion.

Utöver detta ska studie- och yrkesvägledare även informera om och vägleda eleverna mot fortsatta utbildningsvägar efter språkintröduktion.

Fortsatta utbildningsvägar

Utbildningen på språkintröduktion pågår till dess att eleven blivit behörig för nationellt program eller tills annan utbildning anses mer lämplig. Med annan utbildning avses i huvudsak annat introduktionsprogram, vuxenutbildning eller folkhögskola.

Gymnasielagen

Den 1 juli 2018 trädde lagen om ny möjlighet till uppehållstillstånd för vissa ensamkommande i kraft, den så kallade gymnasielagen. De nya bestämmelserna i lagen innebar att personer som fått eller annars skulle få ett beslut om utvisning kunde få uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå om de uppfyllde vissa övriga krav. Ungdomarna som omfattades av lagen hade fram till 30 september 2018 på sig att ansöka om uppehållstillstånd för gymnasiala studier. De skolformer som var aktuella för gymnasiala studier är följande:

- gymnasieskola (introduktionsprogram eller nationellt program) eller gymnasiesärskola
- annan motsvarande utbildning, vilket avser studier på gymnasial nivå vid o kommunal vuxenutbildning (komvux) o den särskilda utbildningen för vuxna (särsvux) eller folkhögskola, eller

- en sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särvox.

För de elever med uppehållstillstånd som grundas på ovanstående lagstiftning och som inte förväntas kunna bli behöriga till nationella gymnasieprogram innan första kalenderåret de fyller 20 år utgörs fortsatta utbildningsvägar i huvudsak av:

- en yrkesinriktad utbildning som syftar till att underlätta etablering på arbetsmarknaden och som ges inom ramen för yrkesintroduktion
- en sammanhållen yrkesutbildning inom komvux eller särvox